

Biogasbeleid

Toepassing artikel 19 lid 1 WRO in geval van biogasinstallaties bij agrarische bedrijven

Vastgesteld door Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Nijefurd op 12 april 2005.

Inleiding

Aanleiding

In de loop van 2004 zijn vijf initiatieven voor biogasinstallaties bij agrarische bedrijven onder de aandacht van de gemeente gebracht. De installaties worden zowel op bedrijfsniveau geplaatst als binnen een gezamenlijk project. In twee gevallen is er tevens een verzoek gedaan tot een principe-uitspraak over eventuele planologische medewerking aan de plannen.

Voor de gemeente Nijefurd is dit een nieuwe ontwikkeling. Daarom was het ook niet meteen duidelijk of biogasinstallaties een onderdeel vormen van het agrarisch bedrijf of bedrijfsvreemd zijn en daarmee gezien moeten worden als een vorm van industrie. Hierdoor was het ook moeilijk te beoordelen in hoeverre de installaties passen binnen het geldende Bestemmingsplan Buitengebied (bestemming ‘Agrarische bedrijven’ of ‘Agrarische veredelingsbedrijven’). Aan de hand van presentaties, schriftelijke informatie en een excursie is de kennis over dit onderwerp gegroeid. Verder is er een ambtelijk onderzoek verricht. Op dit moment is onze kennis voldoende om een standpunt in te nemen over biogasinstallaties in relatie tot het bestemmingsplan en voorwaarden te stellen aan eventuele medewerking. Dit is niet alleen belangrijk met betrekking tot de al bestaande initiatieven maar biedt ook duidelijkheid en een toetsingskader voor toekomstige initiatieven. Die laatste zijn gezien de ontwikkelingen in de agrarische sector en op milieugebied niet uit te sluiten.

Deze beleidsnotitie heeft betrekking op installaties op bedrijfsniveau. Van gecombineerde biogasinstallaties (van meerdere mest- en biomassaleveranciers) wordt in onze Visie 2015 gezegd dat deze naar een industrieterrein moeten.

Waar gaat het om

Biogasinstallaties zijn installaties voor het vergisten van mest en/of andere stoffen. Wanneer de invoer in hoofdzaak uit mest bestaat dan worden stoffen die daarnaast worden toegevoegd co-substraten genoemd. De co-substraten zijn geschikte producten uit “de omgeving” en worden toegevoegd voor een beter rendement. Welke co-substraten toegevoegd mogen worden staat op de zogenaamde ‘positieve lijst’ die door het ministerie van LNV is opgesteld. Het doel is het produceren van duurzame energie en een goede kwaliteit mest. De motivatie voor het agrarische bedrijf kan daarbij zijn om uit het bedrijf te halen (energie) wat erin zit. De invoer bestaat dus uit mest (van het eigen bedrijf en/of andere bedrijven) en/of gewassen zoals restanten kuilopslag, maïs en dergelijke (biomassa of co-substraten). De producten zijn biogas, warmte en een goede kwaliteit mest. Het biogas wordt vervolgens verbrand in een gasmotor, deze draait een generator aan welke elektriciteit opwekt. De omvang van de installaties verschilt per initiatief en is afhankelijk van de gebruikte techniek en producten.

Co-mest- of biomassavergistingsinstallaties

Er zijn meerdere soorten vergistingsinstallaties die biogas (methaangas) produceren. Op dit moment zijn er plannen voor twee soorten biogasinstallaties in de Gemeente Nijefurd namelijk co-mestvergistingsinstallaties en biomassavergistingsinstallaties. In kader van deze beleidsnotie en de te verlenen milieuvergunningen is het van belang om onderscheid tussen deze twee te maken.

Co-mestvergistingsinstallatie

In hoofdzaak (minimaal 50 %) wordt hierin mest vergist, om de productie van biogas te verhogen kunnen er co-substraten aan worden toegevoegd (onder andere: energiemaïs, (berm)-gras en voerresten).

Biomassavergistingsinstallatie

In hoofdzaak (minimaal 50%) wordt hierin biomassa vergist, zoals maïs, gras e.d. Om een methaanbacteriënbodem te creëren wordt er mest aan toegevoegd.

De genoemde percentages (in beide gevallen 50%) komen voort uit eigen inzicht van de Gemeente Nijefurd. Door andere instanties wordt een percentage van 70% aangehouden. Hierbij ontstaat echter een grijs gebied waarin niet vaststaat van wat voor installatie sprake is. In het kader van deze beleidsnotitie is een duidelijke grens van belang. Daarom is voor 50% gekozen. Dit sluit ook aan bij de grens van het 'Besluit gebruik dierlijke meststoffen', met betrekking tot de definitie van dierlijke mest.

Milieu

Milieubeleid

In het milieubeleidsplan 'Vier op een rij' zijn een aantal doelen genoemd die we graag willen bereiken binnen onze gemeente, eventueel in samenwerking met drie andere gemeenten. De initiatieven voor biogasinstallaties vallen onder een aantal doelstellingen:

- voorlichting en begeleiding duurzaamheidsprojecten;
- stimuleren gebruik duurzame energie bij burgers en bedrijven;
- onderzoek stand van zaken milieuvriendelijker en duurzamere vormen van productie/bedrijfsvoering.

Waarom nu duurzame energie:

- omdat er in de toekomst een tekort is aan fossiele brandstoffen zijn we op zoek naar duurzame energie;
- het verminderen van broeikasgassen (Kyoto-verdrag), want methaan is een van de meest belastende broeikasgassen.

Deze punten zijn in het belang van de gemeenschap.

Andere uitgangspunten voor eigenaar/bedrijfsleider.

- een andere tak te creëren bij een agrarisch bedrijf, om het bedrijf economisch er beter voor te laten staan;
- verbetering van een meststof;
- realisatie van opslag voor dunne mest. (Van toepassing bij een co-mestvergistingsinstallatie).

Mestwetgeving

Digestaat co-mestvergistinginstallatie

Het digestaat (hetgeen dat uit de vergistingsinstallatie komt) van de co-mestvergistingsinstallatie valt onder de algemene mestwetgeving en onder het Besluit Gebruik Dierlijke Meststoffen. Op 16 juni 2004 is er een positieve lijst uitgebracht. Hierin wordt genoemd welke co-substraten je mag toevoegen aan het vergistingsproces. Deze lijst geldt alleen voor co-mestvergistingsinstallaties; het betreft namelijk 'een positieve lijst waarbij het te vergisten mengsel *in hoofdzaak* moet bestaan uit dierlijke mest ...'.¹ Het digestaat is dan ontheffingsvrij volgens de mestwetgeving. Als er andere co-substraten aan toe worden gevoegd dan moet men voor het verhandelen en vervoeren van het digestaat een ontheffing aanvragen bij het ministerie van LNV. Middels een advies van het Rijksinstituut voor kwaliteit in land- en tuinbouwproducten (RIKILT) kan er ontheffing worden verleend.

Digestaat biomassavergistingsinstallatie

Het digestaat van de biomassavergistingsinstallatie valt onder de algemene mestwetgeving en daarnaast onder het Besluit kwaliteit en gebruik Overig Organische Meststoffen. De ontheffing voor het digestaat van de biomassavergistingsinstallatie moet eveneens worden aangevraagd bij het ministerie van LNV.

Milieuwetgeving

Voor de installaties is geen Mer of Mer-beoordelingsprocedure noodzakelijk. (Pas bij 100 ton mest per dag wordt een biogasinstallatie Mer-beoordelingsplichtig. Dat is bij de initiatieven die nu bij ons bekend zijn niet het geval.) Wel is voor de vergistingsinstallatie een vergunning volgens de Wet milieubeheer noodzakelijk. Indien de bindingen tussen het agrarische bedrijf en de vergistingsinstallatie (functionele, organisatorische, technische en geografische bindingen) voldoende zijn aangetoond dan is het één inrichting. Hierdoor is één vergunning voor het gehele bedrijf voldoende.

Aandachtspunten bij het opstellen van de vergunning volgens de Wet milieubeheer:

- geuremissie van de opgeslagen biomassa of mest,
- geluidsemissie van de installatie,
- geluidsemissie van de transportbewegingen,
- opslag van digestaat,
- toetsing Nederlandse emissie richtlijn, i.v.m. uitstoot ammoniak,
- toetsing Besluit emissie eisen stookinstallaties, i.v.m. verbrandingsgasmotor,
- biogasopslag en noodmaatregelen.

In de vergunning volgens de Wet milieubeheer worden voorschriften opgenomen om de omgeving te beschermen tegen hinderlijk invloeden afkomstig van een inrichting. De biogasinstallaties op boerderijniveau zullen voornamelijk in het buitengebied geplaatst worden. Hierbij zullen de huidige minimale afstanden worden gehandhaafd. De andere agrariërs in de omgeving zullen geen hinderlijke gevolgen ondervinden, ze worden niet in hun bedrijfsvoering beperkt, omdat er geen mestvarkenseenheden (mve) worden toegekend aan een co-mestvergistings- of biomassavergistingsinstallatie. Het agrarische karakter van het buitengebied zal niet worden aangetast.

¹: uit 'Positieve lijst mestvergisting' opgenomen in Wijziging Meststoffenbeschikking 1977 (Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 10 juni 2004, nr. TRCJZ/2004/4250, houdende wijziging van bijlage I van de Meststoffenbeschikking 1977; gepubliceerd in Staatscourant nr. 112 op 16 juni 2004)

Conclusie milieu

De initiatieven van ondernemers voor een mest- of biomassavergistingsinstallatie vallen goed binnen het gemeentelijk milieubeleid. Het zet de Gemeente Nijefurd op de "kaart" voor ontwikkeling van duurzame energie in het buitengebied. Toch zal er per initiatief moeten worden bekeken of men kan voldoen aan de criteria van de Wet milieubeheer.

Onderzoek ruimtelijke ordening

Opzet

Er is een antwoord gezocht op de vraag of een biogasinstallatie past binnen de bestemming 'Agrarische bedrijven' of 'Agrarische veredelingsbedrijven'. Oftewel, de vraag of een dergelijke activiteit een onderdeel is van het agrarisch bedrijf of gezien moet worden als een bedrijfsvreemde activiteit, bijvoorbeeld een vorm van afvalverwerking of industrie.

Deze vraag is voorgelegd aan de volgende instanties:

- VROM, LNV, LNV-directie Noord;
- 5 gemeenten (Boarnsterhim, Ferwerderadiel, Midden-Drenthe, Noordoostpolder, Ooststellingwerf);
- Buro Vijn;
- VNG;
- NLTO;
- InfoMil (geeft informatie over milieubeleid aan overheden);
- SenterNovem (agentschap van het ministerie van EZ, zorgt voor uitvoering van beleid).

Daarnaast is literatuuronderzoek gedaan.

Begin 2005 heeft het ministerie van VROM een 'Handreiking (co-)vergisting van mest' uitgebracht. De passages over ruimtelijke ordening hebben wij laten doorwerken in deze beleidsnotitie. Verder is de Provincie Fryslân gekomen met een 'concept-notitie (Co-)mestvergisting'. Deze sluit aan bij de RO-passages van de VROM-handreiking ter bevordering van de eenheid.

Conclusies

De conclusies zijn:

- er is (nog) geen jurisprudentie op dit gebied;
- de rode draad in de verschillende standpunten is: het criterium is wel/geen grondstoffen van buitenaf of wel/geen afvoer van producten. Hoe meer aanvoer of afvoer hoe minder er sprake is van een agrarisch bedrijf. Waar de grens wordt getrokken varieert;
- indien sprake is van mest en co-producten van het eigen bedrijf én vergisting plaatsvindt binnen de bestaande agrarische inrichting én binnen het bouwblok dan is dit een vrijheid van bedrijfsinrichting van het agrarische bedrijf (op basis van artikel 10 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening). In dat geval is er sprake van een onderdeel van de normale agrarische bedrijfsvoering en is er geen strijdigheid met het bestemmingsplan;
- indien de co-producten niet voorkomen op de positieve lijst dan kan er sprake zijn van afvalverwerking
- de bestemmingsplandefinitie voor een agrarisch bedrijf en de omschrijving van een biogasinstallatie liggen ver uiteen.

Strijdigheid bestemmingsplan

Aan de hand van de bovengenoemde conclusies kan een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag in hoeverre biogasinstallaties passen binnen het bestemmingsplan of andersom gezegd in hoeverre ze daarmee strijdig zijn.

Biogasinstallaties worden geplaatst bij bestaande agrarische bedrijven. Deze hebben de bestemming 'Agrarische bedrijven' of 'Agrarische veredelingsbedrijven'. Bij deze bestemmingen horen bouwpercelen waar de bedrijfsgebouwen binnen moeten vallen. Indien de installaties gepland worden op gronden buiten het agrarische bouwperceel dan is er sowieso sprake van strijdigheid met het bestemmingsplan. Het gaat dan om gronden waarop niet gebouwd mag worden, bijvoorbeeld gronden met de bestemming 'Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwetenschappelijk waarden' of 'Agrarisch gebied met landschappelijke en geomorfologische waarden'.

Wanneer een installatie wel binnen het bouwperceel is gepland dan is het de vraag of deze activiteiten passen binnen de agrarische bedrijfsvoering, en dus binnen de bestemming, of niet.

Het bestemmingsplan definieert een agrarisch bedrijf, vrij vertaald, als een bedrijf dat gericht is op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en het houden van dieren. Een biogasinstallatie kan worden omschreven als een installatie die gericht is op de vergisting van biomassa met als doel het opwekken van duurzame energie. Deze omschrijvingen lopen ver uiteen. Een biogasinstallatie is niet (noodzakelijk) ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering.

Verder blijkt uit onderzoek dat er een rode lijn loopt door de verschillende ideeën over de relatie tussen biogasinstallaties en het agrarische bedrijf. Namelijk, hoe meer er sprake is van aanvoer en/of afvoer van stoffen ten behoeve van een biogasinstallatie hoe minder er sprake is van een activiteit die behoort tot de normale agrarische bedrijfsvoering.

Onze conclusie is:

Een biogasinstallatie past binnen het geldende Bestemmingsplan Buitengebied en de bestemming 'Agrarische bedrijven' of 'Agrarische veredelingsbedrijven' wanneer de invoer (mest en co-producten of biomassa en mest) voor de vergisting volledig afkomstig is van het eigen bedrijf. In alle andere gevallen is sprake van strijdigheid met het huidige bestemmingsplan.

Toekomstig beleid

Op het moment dat het huidige bestemmingsplan Buitengebied werd vastgesteld (in 1997) werd deze ontwikkeling door de gemeente nog niet voorzien. Er is daarom binnen de bestemmingsvoorschriften geen rekening mee gehouden. Het bestemmingsplan zal in de loop van 2005/2006 worden herzien. Biogasinstallaties zijn nu wel actueel en zullen, zoals nu wordt voorzien, een belangrijke activiteit vormen voor het voortbestaan van het agrarisch bedrijf. Daar zal door Burgemeester en wethouders bij de voorbereiding van de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied waarschijnlijk rekening mee worden gehouden. In hoeverre en in welke vorm dat gebeurt is op dit moment nog niet duidelijk.

Tot die tijd kan de gemeente een vrijstellingsprocedure op grond van artikel 19 lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voeren indien zij medewerking wil verlenen aan een plan voor een biogasinstallatie. Voor toepassing van deze vrijstellingsmogelijkheid is de

voorliggende beleidsregel opgesteld. Deze biedt duidelijkheid, geeft voorwaarden en een toetsingskader voor toepassing van de vrijstellingsprocedure en zorgt voor een gelijke behandeling. De beleidsregel wordt hieronder toegelicht.

Toelichting

Beleidsregel

Ons uitgangspunt is dat een biogasinstallatie past binnen de bestemming ‘Agrarische bedrijven’ of ‘Agrarische veredelingsbedrijven’ wanneer de invoer (mest en co-producten of biomassa en mest) voor de vergisting volledig afkomstig is van het eigen bedrijf. In alle andere gevallen is sprake van strijdigheid met de bestemming. Dit uitgangspunt wordt gehanteerd als beleidsregel.

In geval van strijdigheid met de bestemming is het voor ons belangrijk dat er sprake is van een duidelijke binding van de biogasinstallatie met het betreffende agrarische bedrijf waarmee de noodzaak van de gekozen locatie in het buitengebied wordt aangetoond. Anders zou een dergelijke installatie waarschijnlijk beter op een bedrijventerrein passen. Aan het toepassen van een 19,lid 1 WRO vrijstelling worden daarom een aantal voorwaarden gesteld. Hierbij wordt uitgegaan van het onderscheid tussen co-mestvergisting en biomassavergisting.

Aan zowel co-mestvergistingsinstallaties als aan biomassavergistingsinstallaties wordt de voorwaarde gesteld dat sprake moet zijn van één van de volgende twee gevallen:

1. co-substraten of biomassa moeten voorkomen op de zogenaamde positieve lijst óf,
2. er is een zogenaamde Rikilt-ontheffing verleend op basis van de meststoffenwetgeving.

Deze voorwaarde is opgenomen om te voorkomen dat er “verkeerde” afvalstoffen worden gecreëerd of “verkeerde” stoffen worden verspreid over het land. Wanneer een co-substraat niet voorkomt op de positieve lijst dan kan daarvan ontheffing worden verkregen wanneer er een onschadelijk mengsel ontstaat en er een positief effect is op de bodemvruchtbaarheid. De positieve lijst geldt overigens niet voor biomassavergisting maar wordt bij een dergelijke installatie toch als voorwaarde gehanteerd ter voorkoming van “verkeerde” stoffen.

Bij een co-mestvergistingsinstallatie wordt als extra voorwaarde gesteld dat in ieder geval sprake moet zijn van één van de volgende drie gevallen:

1. de hoeveelheid ingevoerde mest bestaat in hoofdzaak (minimaal 50%) uit eigen geproduceerde mest en/of,
2. het digestaat wordt in hoofdzaak op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt en/of,
3. de vrijkomende warmte en/of energie wordt in hoofdzaak gebruikt binnen het betreffende agrarisch bedrijf.

Indien aan één van deze voorwaarden is voldaan is er een belangrijke bedrijfseconomische reden om de installatie bij het betreffende bedrijf te plaatsen.

Wanneer van geen van allen sprake is dan wordt de relatie met het eigen bedrijf te klein en is er sprake van een vorm van industrie. Er is dan ook weinig reden waarom de installatie bij het betreffende bedrijf moet staan. Belangrijk is dus dat er een duidelijke of grote binding is met het bestaande bedrijf.

Bij een biomassavergistingsinstallatie wordt als extra voorwaarde gesteld dat in ieder geval sprake moet zijn van één van de volgende drie gevallen:

1. de hoeveelheid ingevoerde biomassa bestaat in hoofdzaak uit eigen biomassa en/of,
2. het digestaat wordt in hoofdzaak op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt en/of,

3. de vrijkomende warmte en/of energie wordt in hoofdzaak gebruikt binnen het betreffende agrarisch bedrijf.

Ook hier geldt dat wanneer van geen van allen sprake is de relatie met het eigen bedrijf te klein wordt en er sprake is van een vorm van industrie. In dat geval is er ook weinig reden waarom de biomassa-installatie bij het betreffende bedrijf moet staan.

Als aan de genoemde voorwaarden is voldaan dan staat de gemeente in principe positief ten opzichte van een initiatief. Er moet dan nog wel een afweging van relevante aspecten worden gemaakt. De toetsingscriteria die we daarbij in ieder geval toepassen worden in de volgende paragraaf opgesomd en zonodig toegelicht.

Toetsingscriteria

Er is een aantal aspecten van belang bij de beoordeling van nieuwe initiatieven voor biogasinstallaties. Deze zijn verwoord in de volgende toetsingscriteria.

1. Infrastructuur/verkeersbelasting,
2. Landschappelijke waarde van het gebied,
3. Milieu-aspecten:
 - Bodem- of grondwaterverontreiniging,
 - Luchtverontreiniging door installatie,
 - Geurhinder door installatie,
 - Geluidhinder door installatie,
 - Externe veiligheid,
4. Archeologie,
5. Water,
6. Natuur/ecologie en flora- en faunawet,
7. Bedrijfseconomisch,
8. Belemmeringen,

De toetsingscriteria zijn (ruimtelijk) relevante aspecten die, voorzover van toepassing op een plan, bij een afweging over toepassing van een vrijstelling moeten worden meegewogen. Ze worden nu verder toegelicht.

1. Infrastructuur

Achtergrond van dit criterium is het in stand houden van een goede weginfrastructuur zodat de veiligheid van de weggebruiker niet in gevaar komt. Ten behoeve van een vergistinginstallatie vinden extra verkeersbewegingen plaats voor aanvoer van grondstoffen en eventuele afvoer van producten. Deze verkeersbewegingen betekenen een extra belasting voor de wegen. Er moet onderzocht worden in hoeverre de betreffende weg geschikt is voor deze extra vervoersbewegingen. Van belang daarbij zijn gewicht/belasting, breedte van de weg en constructie van de inrit naar een perceel. De extra wegbelasting van de voertuigen kan afgewogen worden tegen de belasting die zonder biogasinstallatie optreedt door afvoer van overtollige mest. De extra wegbelasting wordt in bepaalde gevallen deels gecompenseerd door het niet meer afvoeren van eigen overtollige mest.

Met betrekking tot de wegbelasting (gewicht) is het onderscheid tussen wegen met en zonder gewichtsbepanking relevant. Wanneer het een weg met een gewichtsbepanking betreft dan kan van deze beperking onder voorwaarden ontheffing worden verleend. Bevoorradingsverkeer naar agrarische bedrijven heeft nu al een ontheffing. Wanneer hier per dag een aantal vervoersbewegingen bijkomen dan hoeft dat op het eerste gezicht geen probleem te vormen.

Tijdens piekperioden, wanneer de toename van het aantal vervoersbewegingen significant groter wordt, kan het nodig zijn het toelaatbare gewicht per vrachtauto te bepalen oftewel een maximum te stellen aan dit gewicht. Dit wordt per geval beoordeeld. In het geval van wegen zonder gewichtsbepaling kan er aan het gewicht geen voorwaarde worden gesteld.

Naast de wegbelasting is de breedte van de weg een aandachtspunt. In geval van smalle wegen (met een breedte minder dan 5 meter) kan het passeren van vrachtwagens een probleem vormen. Hoe groot dit probleem is is afhankelijk van de omvang en aard van het verkeer. Ook dit wordt per geval beoordeeld. Een oplossing kan gezocht worden in de vorm van het creëren van wisselplaatsen. De kosten hiervan behoren in principe voor de aanvrager te zijn.

Een derde aandachtspunt is de infrastructuur bij de oprit (in- en uitrit) naar het agrarische perceel. De constructie van de oprit moet berekend zijn op een toename van zwaar verkeer. De oprit valt (deels) op gemeentegrond en is daarmee de verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook raken vrachtwagens bij het in- en uitdraaien vaak in de tegenoverliggende berm. In de uitritvergunning is de voorwaarde opgenomen dat de uitrit geschikt moet zijn voor gebruik gerelateerd aan de activiteiten die plaatsvinden op het agrarisch bedrijf. Bij een toename van zwaar verkeer zijn de eventuele benodigde aanpassingen aan oprit en tegenoverliggende berm voor rekening van de aanvrager.

Kosten voor wisselplaatsen en aanpassingen van oprit en tegenoverliggende berm ten behoeve van een biogasinstallatie zijn in principe dus voor de aanvrager. Wanneer daarnaast de initiatiefnemer zelf ten behoeve van de biogasinstallatie om infrastructurele aanpassingen vraagt zijn de kosten hiervoor voor hem.

2. Landschappelijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarde van het gebied.

De landschappelijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden maken een gebied karakteristiek. De landschappelijke waarde van een gebied wordt bijvoorbeeld bepaald door het beplantings- en verkavelingspatroon en de openheid van een gebied. Geomorfologische waarden zijn bijvoorbeeld reliëf (stuwwallen, keileembulten en pingo's) en de opbouw van de bodemlagen. Cultuurhistorische waarden ontstaan onder invloed van de mens. Voorbeelden hiervan zijn oude gebouwen zoals boerderijen, molens en forten, eendekooien en het ontstaan van bepaalde meren en het verkavelingspatroon.

Het agrarische gebied van Nijefurd heeft voor een groot deel een landschappelijk waarde met deels ook geomorfologische waarden. Daarnaast komen er ook bepaalde cultuurhistorische elementen voor. Bouwplannen kunnen afbreuk doen aan deze waarden. Ten aanzien van de situering, hoogte en vormgeving van de bouwwerken wordt daarom rekening gehouden met het instandhouden of tot-stand-brengen van een landschappelijk en geomorfologisch aanvaardbare situatie. Ten aanzien van de situering van bouwwerken wordt ook rekening gehouden met het instandhouden of het herstel van de cultuurhistorische waarden van het gebied.

3. Milieu-aspecten.

De milieu-aspecten worden deels in het kader van de milieuvergunning getoetst maar spelen ook een rol bij de afweging om wel of geen vrijstelling te verlenen. De afweging in het kader van de vrijstelling heeft een aanvullende taak. Niet alle aspecten worden namelijk bij de milieuvergunning meegenomen. Wanneer dat wel gebeurt en een milieuvergunning is mogelijk dan worden de aspecten die daarin al zijn getoetst nog slechts marginaal getoetst bij de vrijstelling. Er wordt dan bekeken of ze voldoende zijn meegenomen.

Bij biogasinstallaties kunnen verschillende milieu-aspecten een rol spelen.

Bodem- of grondwaterverontreiniging

Een bodemonderzoek zal in het kader van de milieuvergunning en de bouwvergunning niet worden gevraagd omdat er geen mensen in de bouwwerken verblijven en er een relatief lage bodembelasting is door de stoffen die worden verwerkt. Dit is dus geen toetsingscriterium in het kader van de milieuvergunning. In het kader van de vrijstelling wordt beoordeeld of een onderzoek vanwege een kans op bestaande vervuiling toch gewenst is.

Luchtverontreiniging door installatie

Er draait een gas- of dieselmotor (op biogas) om elektriciteit op te wekken. Hier komen uitlaatgassen bij vrij. In het kader van de milieuvergunning worden deze installaties getoetst aan het Besluit emissie-eisen stookinstallaties milieubeheer B (Bees-B). Ze moeten voldoen aan de voorwaarden van de Bees-B. Indien ze hier niet aan kunnen voldoen dan kan de milieuvergunning niet worden verleend. Vanuit de vrijstelling worden geen extra voorwaarden gesteld. Er wordt alleen bekeken of de luchtverontreiniging voldoende is beperkt.

Geurhinder door installatie

Ook dit aspect wordt bij de milieuvergunning getoetst. Bij opslag van mest en vergisting van mest en biomassa komt geur vrij (methaangas). Als onderdeel van het proces wordt het gas actief opgevangen om vervolgens als brandstof te dienen in een verbrandingsmotor. De bedoeling is dus om zo min mogelijk gas te laten ontsnappen. Ook bij de mestopslag zal geprobeerd worden zoveel mogelijk gas al op te vangen. De geurhinder van een biogasinstallatie plus bijbehorende mestopslag zal naar verwachting niet meer zijn dan bij andere agrarische bedrijven waarbij ook mestopslag plaatsvindt. In het kader van de milieuvergunning kunnen voorwaarden worden gesteld. Daarnaast worden de normale afstandseisen in acht genomen bij de milieuvergunning die voor alle agrarische bedrijven gelden. Indien men niet kan voldoen aan de voorwaarden of afstandseisen dan kan de milieuvergunning niet worden verleend. Vanuit de vrijstelling worden wederom geen extra voorwaarden gesteld. Er wordt alleen bekeken of de installatie geen geurhinder veroorzaakt voor de omgeving.

Geluidhinder door installatie

Het belangrijkste geluidproducerende onderdeel van de installatie is de verbrandingsmotor. Indien noodzakelijk is dit goed te isoleren. In de milieuvergunning wordt hier aandacht aanbesteed. Daarnaast is er een geluidsproductie bij de aan- en afvoer van mest, biomassa en digestaat door vrachtwagens en landbouwvoertuigen. Voor de vrijstellingsprocedure of de milieuvergunningsprocedure zal een akoestisch onderzoek worden gevraagd waarin de totale geluidsproductie wordt berekend en hiermee de geluidsbelasting op woningen van derden. Als deze de landelijke richtlijnen overschrijdt dan wordt eerst bekeken welke maatregelen kunnen worden getroffen voor geluidsreductie. Zijn hier geen mogelijkheden voor dan kan er geen medewerking worden verleend. De uitkomsten van het akoestisch onderzoek worden getoetst door de afdeling Geluid van de Gemeente Sneek. Die analyse kan ook in het kader van de vrijstelling gebruikt worden.

Externe veiligheid

Bij biogasinstallaties is sprake van gasopslag. In combinatie met zuurstof kan dit een explosief mengsel worden. Door middel van voorwaarden vanuit brandweer en milieuvergunning zal de externe veiligheid worden gewaarborgd. Indien men niet aan de

voorwaarden kan voldoen dan wordt de milieuvergunning niet verleend. Vanuit de vrijstelling worden geen extra voorwaarden gesteld. Er wordt alleen bekeken of de externe veiligheid voldoende is gewaarborgd.

4. Archeologie

De provincie en de nieuwe monumentenwet, die op dit moment in de maak is, vereisen dat archeologische belangen op een verantwoorde manier worden meegenomen in ruimtelijke plannen. Daarom wordt ook bij plannen voor biogasinstallaties bekeken of een archeologisch onderzoek nodig is en zo ja, wat de uitkomst is. Of een archeologisch onderzoek nodig is hangt af van de omvang van het project en de archeologische verwachtingswaarde van het gebied. Aan de hand van het onderzoeksresultaat wordt beoordeeld of beperkende of beschermende maatregelen nodig zijn.

5. Water

Vanwege het grotere belang van water in de ruimtelijke ordening is de watertoets een verplicht onderdeel bij artikel 19, lid 1 WRO procedures geworden. De watertoets houdt in dat het waterschap in een vroeg stadium en op een intensieve manier bij het opstellen van een ruimtelijk plan wordt betrokken.

Aandachtspunten bij de watertoets zijn:

- gevolgen van het project voor veiligheid en wateroverlast (waterkwantiteit) (denk aan de vergroting van het verharde oppervlakte),
- gevolgen voor de waterkwaliteit.

6. Natuur/ Ecologie en Flora- en faunawet

Achtergrond van dit criterium zijn de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet. Op grond van de Flora- en faunawet dient ook bij ruimtelijke projecten aandacht besteed te worden aan de gevolgen van het project voor beschermde dier- en plantensoorten. Een groot aantal dier- en plantensoorten is beschermd. Deze soorten mogen niet opzettelijk verontrust worden. Indien dit toch zal gebeuren, dient bij het ministerie van LNV ontheffing aangevraagd te worden.

Daarnaast is op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn een groot aantal gebieden aangewezen die beschermd zijn en die niet aangetast mogen worden zonder dat daarvan de ernstige noodzaak aangetoond is. Dit zijn de zogenaamde Speciale Beschermingszones. Bij Speciale Beschermingszones (SBZ) geldt dat er ook rekening gehouden moet worden met de zogenaamde externe werking. Ook ingrepen die plaatsvinden buiten de SBZ zelf mogen geen nadelige effecten hebben voor de SBZ. Meestal wordt er voor de externe werking een zone van 500 meter aangehouden.

Beoordeeld wordt wat de invloed is van het plan op eventuele beschermde diersoorten, leefgebieden en speciale beschermingszones.

7. Economische uitvoerbaarheid

Het project moet economisch uitvoerbaar zijn. Bij dit criterium wordt voornamelijk bekeken of er kosten zijn voor de gemeente en of dat uit kan. Marginaal wordt getoetst of het project voor de ondernemer haalbaar is (bedrijfseconomische uitvoerbaarheid).

8. Belemmeringen

Beoordeeld wordt of er privaatrechtelijke belemmeringen zijn en of er kabels of leidingen e.d. lopen waar rekening mee moet worden gehouden.

De capaciteit van de elektriciteitsleiding is hierbij een aandachtspunt. Er wordt een bepaalde hoeveelheid elektriciteit (in de ons nu bekende gevallen een forse hoeveelheid), geproduceerd

door de biogasinstallatie, aan het net geleverd. De vraag is of de bestaande leiding dit aan kan. Dit is echter iets dat in eerste plaats door de aanvrager moet worden beoordeeld.

Uit de toetsingscriteria mogen geen zwaarwegende bezwaren naar voren komen. Wanneer dat wel het geval is dan wordt geen medewerking aan de installatie verleend door middel van een vrijstellingsprocedure op grond van artikel 19, lid 1 van de WRO.

Aan de hand van deze toetsingscriteria plus overige, nu nog niet voorziene, maar wel relevante aspecten wordt dus beoordeeld of aan de initiatieven medewerking kan worden verleend. In een ruimtelijke onderbouwing moet aandacht aan deze aspecten worden besteed. Deze ruimtelijke onderbouwing wordt door de aanvrager zelf opgesteld.

Begrippenkader

Biogasinstallatie = een installatie die methaangas opwekt door middel van vergisting van mest en/of biomassa met behulp van bacteriën.

In hoofdzaak = minimaal 50%

Co-mestvergistingsinstallatie = in hoofdzaak wordt hierin mest vergist. Om de productie van biogas te verhogen kunnen er co-substraten aan worden toegevoegd (onder andere: energiemaïs, (berm)-gras en oude voerresten).

Biomassavergistingsinstallatie = in hoofdzaak wordt hierin biomassa vergist, zoals maïs, gras, hout e.d. Om een methaanbacteriënbodem te creëren wordt mest toegevoegd.

Beleid

Beleidsregel

Een biogasinstallatie past binnen de bestemming 'Agrarische bedrijven' of 'Agrarische veredelingsbedrijven' wanneer de invoer (mest en co-producten of biomassa en mest) voor de vergisting volledig afkomstig is van het eigen bedrijf.

In alle andere gevallen is sprake van strijdigheid met de bestemming. In dat geval kan in principe medewerking aan het plan worden verleend door het voeren van een vrijstellingsprocedure op grond van artikel 19, lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening mits aan de onderstaande voorwaarden is voldaan.

De initiatieven die voldoen aan de voorwaarde worden vervolgens beoordeeld aan de hand van de hieronder opgesomde toetsingscriteria, voor zover deze relevant zijn. Uit de toetsing mogen geen zwaarwegende bezwaren naar voren komen.

Voorwaarden

Algemeen

1. co-substraten of biomassa komen voor op de zogenaamde positieve lijst óf,
2. er is een zogenaamde Rikilt-ontheffing verleend op basis van de meststoffenwetgeving.

Co-mestvergistingsinstallatie

1. de hoeveelheid ingevoerde mest bestaat in hoofdzaak uit eigen geproduceerde mest en/of,
2. het digestaat wordt in hoofdzaak op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt en/of,
3. de vrijkomende warmte en/of energie wordt in hoofdzaak gebruikt binnen het betreffende agrarisch bedrijf.

Biomassavergistingsinstallatie

1. de hoeveelheid ingevoerde biomassa bestaat in hoofdzaak uit eigen biomassa en/of,
2. het digestaat wordt in hoofdzaak op de tot het bedrijf behorende gronden gebruikt en/of,
3. de vrijkomende warmte en/of energie wordt in hoofdzaak gebruikt binnen het betreffende agrarisch bedrijf.

Toetsingscriteria

1. Infrastructuur/verkeersbelasting,
2. Landschappelijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarde van het gebied,
3. Milieu-aspecten:
 - Bodem- of grondwaterverontreiniging,
 - Luchtverontreiniging door installatie,
 - Geurhinder door installatie,
 - Geluidhinder door installatie,
 - Externe veiligheid,
4. Archeologie,
5. Water,
6. Natuur/ecologie en flora- en faunawet,
7. Economische uitvoerbaarheid,
8. Belemmeringen.